

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Be-reshit

Shelomoh ben Yitshaḳ

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

DI

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10050

השבועה לי ביום וישבע לו וימכר את-
 בקרתו ליעקב : לד ויעקב נתן לעשו לחם
 ויניד עדשים ויאכל וישת ויקם וילך ויבו
כו עשו את-הבכרה : פ א ויהי רעב
 בארץ מלכוד הרעב הראשון אשר היה בימי
 אברהם וילך יצחק אל-אבימלך מלך-
 פלשתים ונדרה : ב ויקרא אליו יהוה
 ויאמר אל חרד מצרימה שכן בארץ אשר
 אמר אליך : ג ונור בארץ הזאת ואהיה
 עמך ואברכה כי-לך ולורעך אתן את-
 כל-הארצות האל והקמתי את-השבועה
 אשר נשבעתי לאברהם אביך : ד והרבתי
 את-ורעך ככוכבי השמים ונתתי לורעך את
 כל-הארצות האל והתברכו בורעך כל ימי
 הארץ : ה עקב אשר שמע אברהם בקולי
 וישמר משמרתו מצותי חקותי ותולתי : **שני**

וקיים ליה וזבין ית-בכרותיה ליעקב :
 לד ויעקב יהב לעשו לחים וחבשיל
 דטלופחין ואכל ושתי וקם ואול ושט עשו
 ית-בכרותא : א והוה כפנא בארעא בר
 מפנא קרמא דבנה ביומי אברהם ואזיל
 יצחק לנת-אבימלך מלכא דפלשתאי לנדר :
 ב ואתקלדי ליה יי ואמר לא-תיהות
 למצרים שרי בארעא דאימר לך : ג דור
 בארעא הדא ויהי-ממרי בסענך ואברכיך
 אדי-לך ולברך אתן ית-כל-ארעא
 האילן ואקיים ית-קומא דקיימית לאברהם
 אבך : ד ואסני ית ברך ככוכבי שמיא
 ואתן לברך ית-כל-ארעא האילין
 ויתברכו בדי-בך כל עממי ארעא :
 ה חלף דקביל אברהם במימרי ונטר
 מטבת-מימרי פיקודי קיימי ואוריתי :
 ו ויטיב יצחק בנדר : ז ושאלו אנשי
 אתרא על-עיסק אתתיה ואמר אתתי היא
 ארי דחיל למימר אתרתי דלמא-יקטלונני
 אנשי אתרא על-רבקה ארי-שפירת חיזו
 היא : ח והוה בדי-סגיאו-ליה תמן יומיא
 ואסתכי אבימלך מלכא דפלשתאי מן
 חכא וקרא וקא יצחק מהאיך עם רבקה
 אתתיה : ט וקרא אבימלך ליעצק ואמר
 ברט קא אתתך היא ואיכדין אמרת אתתי
 היא ואמר ליה יצחק ארי אמרית דילמא
 איתקטי

ו וישב יצחק בנדר : ז וישאלו אנשי
 המקום לאשתו ויאמר אחתי הוא כי ירא
 לאמר אשתי פני-יהרגני אנשי המקום על-
 רבקה כי טובת מראה הוא : ח ויהי כי
 ארכו-לו שם הימים וישקף אבימלך מלך
 פלשתים בעד החלון וירא והנה יצחק
 מצחק את רבקה אשתו : ט ויקרא אבימלך
 ליעצק ויאמר אך הנה אשתך הוא ואיך
 אמרת אחתי הוא ויאמר אליו יצחק כי
 אמרתי

רשי

למות על ידה אם כןמה חמץ ליבה : (לד) ויבו עשו בעיד הכת וכ עלרשעו מכוה עבודתו של מקום : (כ) אל הרד מצרימה :
 ט"ו

ליעקב : לד יעקב נמו לעשו לחם ותקשיל דטלופתי
 ואכל רשתו וקם ואזל ושט עשוות בכירותא והולק עלמא
 דאמי : א והנה פפנא מקיף בארעא דנגעו בר כפפנא
 דקמא דהנה ביומו דאברקס ואזל יצחק לנר אבימלך מלקא דפלשמאי לנר : ב והנה בלכביה דיצחק למיהוה
 למצבים ואתגלי ליה : ו ואמר לא תיהות למצבים שרי בארעא דאימר לך : ג דור בארעא הךא ויהי מימרי בסערך
 וצבתינג ארום לך ולנגד אמו ית כל ארעתא קאליו וגוי : ד ואמני ית כנגד וגוי : ה חורף די וגוי : ו ויתב
 יצחק בנר : ז ושאילו אינשי אהרא על אנפתיה ואמר אהתי היא ארום דחיל למימר לה אינתמי ארום חשיב
 בליבוה דלמא יקטלוגני אינשי אהרא על עיסק רבקה ארום שפית חיזי היא : ח והנה פר קגו ליה ממן ימנא
 למישרי ואודיק אבימלך מלקא דפלשמאי מן חבכא ותמא ותוה יצחק האיך עם רבקה אנפתיה : ט וקרא אבימלך
 ליצחק ואמר בכם הא אינתהך היא ותיקדו אמת אהתי רהי ואמר ליה יצחק ארום אקרית בלכבי דלמא אתקטיל

וקם ואזל רבו עשוות בכירותא ואפס חילקה בעלמא
 דאמי וקפר בפתית מתא :

רש"י

שהיה דעתו לרדת מצרים כמו שירד אבינו בימי הרעב אמרו לו אל תרד מצרימה . שאתה עולה תמימה ואין חונה לארץ כדאי לך .
 (ג) האל . כמו האלה : (ד) וההברכו בזרעך . אדם אומר לכנוי יהא זרעך כזרעו של יצחק וכן בכל המקרא זה אל לכולן בך יברך
 ישאל לאחור ישחק וגו' ואף לענין הקללה מלכנו כן והיתה האשה לאלה שהוקלל שונאו אומר תהא כפלוגית וכן (ישעיה סה) . והנחת
 שמום למעשה לכחירו שהשבע אומר תהא כפלוגי אס עמי כן וכן : (ה) שמע אברהם בקולי . כשנסתו אותו : וישמור
 כושמתי . גרות להרמק על אזהרות שבתורה כגון שניות לערוות ושבות לשבת (יבמות כא) : מצותי . דברים שאילו לא נכתבו
 רחוק הם להטוות כגון גזל ושפיכות דמים : הקותי . דברים שיצר הרע ואומות העולם משיבין עליהם כגון אכילת חזיר ולבישת שטנו שאין
 טעם בדבר אלא גזירת המלך וקצתו על עבדיו : ותורתו . להביא תורה שבעל פה הלכה למשה מסיני (ב"ר) : (ז) . לאישירו .
 על אשתו כמו (בראשית ב) אמרי לי אסיה הוא : (ח) כי ארכו . אמר מעתה אין לי לדאג מאחר שלא אכסוה עד עששיו ולא נזהר להיות
 בשמר

רש"ם

מיתת אבינו . כך פירש אבי הרב רבי מאיר נ"ס : (לד) ויבן עשו את הכנורה . וימכור את בכורתו בדמים . ואחר כן ויעקב
 נתן לעשו וגומר כנורה בני אדם לקיים דבר . ויבן עשו . לפי שלסוף נחמרת על כך כדכתיב את בכורתי לקח . לכן הקדים כאן להודיע
 שטותו עתה כשכיל אכילה ביה את הכנורה אבל לבסוף היה עתמרת : ויבן . כמו ויבנה וכן דבר אשר בזה כמו ויקח מן קנה : (ה) וילמד
 הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם כדכתיב ויבן רעב בארץ וירד אכרס מצרימה . לא הונרך פסוק זה אלא להודיע שפס פאכרהס אכרס
 היה הולך כשכיל הרעב למצרים כך יצחק היה יורד למצרים דרך ארץ פלשתים . דרך קצרה כדכתיב ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב
 הוא ולכן אמר לו הקב"ה אל תרד מצרימה לפי שידוע הק"ה שהיה יורד למצרים : (א) כי לך ולזרעך וגומר . וכשכיל שנתתי לזולזרעו את
 הארץ הזאת נותני לו לזאת מארצו ומחוללתו כדכתיב שם אל הארץ אשר ארץך . (ה) עקב אשר שמע אברהם בקולי . על העקדה דכתיב
 עקב אשר שמעת בקולי וישמור משמתי . כגון מילה דכתיב בהארת את בריתי תשמור : מצותי כגון מצות שמונה ימים דכתיב כאשר צוה
 אותו אלהים : תקותי ותורתו . לפי עיקר פשוטו הכיכרות כגון גזל וערוות ומימוד ודיקן והכנסת אורחים כלם היו מהנין קודם מיתן תורה
 אלא שנתחדש וכתפרש לישראל וכרתו ברית לקיימו : (ח) ויהי כי ארכו לו שם הימים לא נזהר מעתה כל כך שלא להתכבד עם אשתו ויכבד
 אשתו מאחר שלא כתנו לה לגולה ממנו : מנאק . תשמיש כדכתיב בא אלי העבד אשר הכאת לנו מנאק בי . וכמוס אשר הוא אומר בא

מכלל יופי

כז (ב) שכון בארץ אשר אומר אליך . הפעם שכון כל
 ימין בארץ אשר אומר אליך בכל פעם
 ופעם ועתה גור בארץ הזאת . ויתכן שהיה וירא אליו מוקדם כי קודם
 לאתמוקומו באמר לו אל תרד מצרימה שכן בארץ אשר אומר
 אליך בהיותך עם וגור עתה בארץ הזאת :
 (ה) עקב . בשכר ואמר על השכר עקב לפי שהשכר סוף
 המעשה : (ז) (לאשרו) . הרמד רישמש במקובו
 בעבור : (ח) (כי ארכו) . בודד ופירושו כי היה זמן גדול שם

והוא האריך ימים שם והימים ארכו לו : (וישקף) . ענין
 השגחה והצצה וכבר פירשנו שמושו בפסוק בראשית
 וישקיפו על פני סדום : (בעד החלון) . בא בעיני מן מן
 החלון : (מצחק) . עינו השעשוע והשמחה : (ט) (אך
 הנה אשתך היא) . פירושו אבל ועינו אין זה מאס זה כלו' .
 איננה אחותך כמו שאמר דוד אבל הנה אני רואה כי היא אשתך
 כי אתה מצחק עמה ואין אדם מצחק עם אחורו :
 בנעמט 36 17

ע

אמרת פן אמות עליה : י ואמר אבימלך מה זאת עשית לנו כמעט שכב אחד העם את אשתך והבאת עלינו אשם : יא ויצו אבימלך את כל העם לאמר הנגע באיש הזה ובאשתו מות יומת : יב ויזרע ויצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו יהוה : יג ויגדל האיש וגדל הילד הילד וגדל עד כי גדל מאד : יד ויהי לו מקנה צאן ומקנה בקר ועבדה רבה וינקאו אתו פלשתים : טו וכל הבארת אשר חפרו עבדי אביו אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר : טז ויאמר אבימלך אל יצחק לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד : יז וילך משם ויצחק ניתן בגחל גרר וישב שם : יח וישב ויצחק ויחפר ארת הבארת המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלשתים אחרי מות אברהם ויקרא להן שמות כשמה אשר קרא להן אביו : יט ויחפרו עבדי יצחק בגחל וימצאו שם באר מים חיים : כ ויריבו רעי גרר עם רעי יצחק לאמר לנו המים ויקרא שם הבאר עשק כי התעשקו עמו : כא ויחפרו באר אחרת ויריבו נס עליה ויקרא שמה שטנה : כב ויעתק משם ויחפר באר אחרת ולא רבו

שלישי

אתקטיל עלה : י ואמר אבימלך מה זאת עבדת לנו כועיר פון שכיבדמנוחד בעמא עם אתתך ואיתירתא על גבי חובא : יא ופקיד אבימלך ית כל עמא למימר דינויק לנברא דדין ולא תמיה אתקטילא ותקטיל : יב וזרע ויצחק בארץ ההיא ואשבה בשמא ההיא על חד מקנה בדשערוהי וברכיה יי : יג וירבא נברא ואול אויל ורבי עד די רבא לחרא : יד והוון ליה גיתי ענא וגיתי תורי ופולחנא סגי וקניאו ביה פלישתאי : טו וכל בירי דחפרו עבדי אבוהי ביומי אברהם אבוהי שמונין פלשתאי ומלונין עפרא : טז ואמר אבימלך ליצחק אייול מעמנא ארי תקיפתא מיננא לחרא : יז ואול מתמן ויצחק ושרא בגחלא דגרר ויחביב תמן : יח ורעב ויצחק ויחפר ית בירי דמא דחפרו ביומי אברהם אבוהי וטמונין פלשתאי בתר דמית אברהם וקרא להן שמהן כשמהן די קרי להן אבוהי : יט ויחפרו עבדי יצחק בגחלא ואשכחו תמן בירא דמיין נבעין : כ ונצו רעונותא דגרר עם רעונותא דיצחק למימר די לנא מנא וקרא שמא דבירא עסק ארי אתעסקו עמיה : כא ויחפרו בירא אויחרי ונצו ארי עלה וקרא שמה שטנה : כב ואסתלק

רשי

מתמן

כענין : וישקף אבימלך וגו' . ערלוהו עשוק עשתו : (י) אחר העם . המיוחד כעס וזו המלך : והבאת עלינו אשם . חס טכ

בנינה : י ואמר אבימלך מה דא עברת לנא בן עזיר פון
 שביב מלכא דמיחד בעמא עם אנתחך ואחיתא עלנא
 חובא : יא ופקיד אבימלך נת כל עמא למימר דיקרב
 לביש בגבא דהון ובאנתרניה אתקטלא ויקטל :
 יב וזרע יצחק לצדקתא בארעא והיא ואשפה בשמא
 והיא על חד קארה בן עזירי ובקביה : יג זרע
 זכרא וגוי : יד והוון ליה וגוי : טו וכל בירין וגוי : טז
 מינגא בגבסין בחדא : יז וזאל מתמן וגוי : יח ומכ יצחק ונתפר ית בירין דמוי די נתפרו עברי אבוי בימי אברהם
 אבוי וטמונינו פלשמיא פתר דמית אברהם וקרא להון שמתו די בשמתו די הנה קרי להון אבוי : יט ונתפרו עברי
 יצחק בספר גחלא ואשפחו מן ביר מוי בגעין : כ ונצו בענותא דגדר עם בענותא דיצחק למימר די לנא מנא
 נתון צבו מן שמיא ויבשת ויבן אתהון ונתה ליצחק ונבעת וקרא שמיא דבירא עסק ארום אתעסקו עלה עמיה :
 כא ונתפרו ביר אומרי ונצו אורף עלה ויבישת ותולא נבעת וקרא שמיא שטנא : כב ואסתלק מתמן ונתפר

ירושלמי
 וְאָדִיק :
 וַאֲמַר אַבְיִמֶלֶךְ מַה הָיָה דָא דְעִבְרַתָּא לָן דָּא קָלִיל זְעִיר
 אֵילֹו שִׁימַשׁ חָד טָלְיָא עִם אֶתְרָךְ וְזָכוּיָת מִיְמֵיחַ עֲלֵנָא
 חֻבָּא בָבָא :
 וַאֲמַר אַבְיִמֶלֶךְ לִיצְחָק אֵיזֵל מַעֲמֵנָא אַרְי תְּקִיפְתָּא
 וְכָבִיב גְּבָבְסִין בְּחַדָּא : יז וְזָאֵל מִתְמָן וְגוֹי : יח וּמִכַּיִץ יִצְחָק וְנִתְפָּר יֵת בִּירִין דְּמוּי דֵּי נִתְפָּרוּ עֲבָרֵי אַבְיִי בְּיָמֵי אַבְרָהָם
 אַבְיִי וְטַמּוּנֵינוּ פִלְשְׁמֵיָא פִתְרַת דְּמִית אַבְרָהָם וְקָרָא לְהוֹן שְׁמֵתוּ דֵּי בִשְׁמֵתוּ דֵּי הֵנָּה קָרִי לְהוֹן אַבְיִי : יט וְנִתְפָּרוּ עֲבָרֵי
 יִצְחָק בְּסִפְרֵי גַחְלָא וְאִשְׁפְּחוּ מִן בִּיר מוּי בְּגַעִין : כ וְנִצְוּ בְּעֻנּוּתָא דְגִדְרָא עִם בְּעֻנּוּתָא דְיִצְחָק לְמִימַר דֵּי לֵנָא מִנָּא
 נִתּוּן צְבוּ מִן שְׁמֵיָא וְיַבְשֵׁת וְיַבְנֵן אֶתְהוֹן וְנִתְהַ לִּיצְחָק וְנִבְעַת וְקָרָא שְׁמֵיָא דְבִירָא עִסְק אַרוּם אֶתְעַסְקוּ עֲלֵהָ עַמְיָה :
 כא וְנִתְפָּרוּ בִּיר אֹמְרֵי וְנִצְוּ אֹרְפֵי עֲלֵהָ וְיַבִּישֵׁת וְתוּלָא נִבְעַת וְקָרָא שְׁמֵיָא שְׁטַנָּא : כב וְאַסְתַּלֵּק מִתְּמָן וְנִתְפָּר

דְּשִׁי

עבר הכאת אדם עליו : (יב) בארץ ההיא . אי"פ שאינו חסוכה בא"ע ענמה כאלן שבעה גוים (ב"ר) : בשנה ההיא . אי"פ שאינה כתקנה
 שהיה שנת רעבון (ב"ר) : בארץ ההיא בשנה ההיא . שניהם לפי שחזר סהרן קסה וסנה קסה : מזה שערים : שאלמה כונה
 דלויה לעשות ועשתה על אחת שאלמה מזה . ורכותינו אחרו אונדזה למעשרת חי' : (ג) כי גדל מאד . מהו אומרים וכל פרדותיו
 של יצחק ולא כספרו וחסכו של אבימלך (ב"ר) : (יד) ועבודה רבה . פניולה רבה כלשון לע"ז אוכרו"נא עבודה משמע עבודה אחת . עבודה
 נמשעת פניולה רבה : (ג) (טו) סתמום פלשתים . ומכני שאלמה קלה הם לנו מכני הגוים הכחות פליטו טמונין פלשתא לזון סתמה
 וכלשון התלמוד סתמום חת הלב : (ז) בנחל גרר . דחוק מן העיר : (ח) זישבו"ה פור . הכחות אשר מערו בימי אברהם אחי .
 ופלשתים סתמום וקודש סתמי ונחך מרר מרר וזחברן . (כ) עשק . ערער . כיהתעשקו עמו . נתעשקו עמו עליה כמריכה
 זערער : (כא) שטנה . נוטימנ"ט : (כב) זפרינו בארץ . תדנומו ויפוש כארעא : זאחות

באר רחובות דקדוקי דש"י

פתיח גאים מלשון גאה גאה (כל"א העדשין) וי"ד שנייה לסימן רכמי וחקי רכמי פחות מנטיס דמח לאנסמנוס ודני : (ג) משום
 דנולת עבודתי כחולם (שם דברי) הוא (כל"א חיק ארכיט) וזכר ידעת כאלין אלל השם דבר סימן רכמי או חינו כולל דק לשון
 יקיר

דשבי"ם

אל לטכ עמי : (יב) בארץ ההיא . אי"פ סהרן קסה הוא : בשנה ההיא . אי"פ שהיא שנת נצורת זרעון : מזה שערים .
 שדה ששערוהו שונא כור א' הוניה מזה כורין : (יד) ועבדה רבה . עבודת שדה וכרמים . כי סתם עבדה עבודת קרקע היא :
 (טו) סתמום פלשתים . שלא יתקו צניו כהם אחרי מותו והזנך לכתוב כסטייל שכתב דחק מנס סנ ופרס דונת זחס הוא אחי
 ענען . (יז) אשר קרא להם אחי : כדי שלא יוכל אדם לעדער עליהם : (כב) ולא רכב עליה . לפי שנתדחק ממרעיתם דכתיב
 ויעתק

זופי

(ויקנא) . קל הנון זבא בן לחקל כי משפטו להדגש :
 (ז) (בנחל מדר) . שם עיר : (יט) (בנחל) . העמק
 שנגרם בוהמים וקדא נחל ואף על פישאין בו מיס יקרא גם
 בן נחל מי המקום רהוא
כזים חיים . שהם מנעים הנקרא נחל (כ) (עשק)
 תמיד : כסין וזה התפעל ממנו כי
 התעשקו עמו ענין טרודה
 זערעוד מדברי רז"ל ויצאו עליה עשקים פירוש מערערים
 לומר שלי הוא (כא) (שטנה) . כלום לשטן הם לנו כי בכל
 אשר אנחנו חופרים הם מרובים עמנו : (כו) (ואחות מרעהו) .
 שם איש ושמו אחות והיה שר גודל לאבימלך . והמסורת
 עליו

מכלל

(י) (ממעט) . כלומר קרוב היה דבר לטכב אחד מן העם
 עם אשתך אחר שאתה אמרת אחותי היא וכן תהליס עג
 כמעט נפיו רגלי קרוב הייתה לנשות רגלי : (יא) (הנגע
 באיש הזה) . לררע לו . (יב) (שעריה) . שם ענין שעור
 ואומד לפירושו מאה כמה שיערו שיצא כמה שזרע מוציא
 כמה שאסף מאה הלקים יותר מזה ששערו כמי אדם שיצא
 כזהורע ההוא (יג) (וגרל) . מקור מהדגוש ונפל הדגש
 כמו סמות (אל יוסף פרעה התל) וכא הנה המורה
 אותואר בענין פועל (יד) (מקנה צאן ומקנה בקר) .
 שניהם סמוכים נקודים בצדי : (ועבדה רבה) נקראו
 מוצאות הארטה בן על שם העבודה שעובדים אותה :

בראשית כו תולדות

אונקלוס

רבו עליה ויקרא שמה רחובת ויאמר כי רביעי עתה הרחוב יהנה לנו ופרתנו בארץ :
 כג ויעל משם באר שבע : כד וירא אליו יהוה בלילה ההוא ויאמר אנכי אלהי אברהם אביך אד-תירא כי-אתך אנכי וברכתוך והרביתי את זרעך בעבור אברהם עבדי : כה ויבן שם מזבח ויקרא בשם יהוה ויששם אהלו ויברוששם עבדי-יצחק באר : כו ואבימלך הלך אליו מנגר ואחוזת מרגהו ופיכל שר-צבאו : כז ויאמר אלהם יצחק מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אתי ותשלחוני מאתכם : כח ויאמרו ראו ראינו כי-הנה יהנה עמך ובאמר תהי גא אלה בינותינו ביננו ובינך ונכרתה ברית עמך : כט אס-תעשה עמנו רעה באשר לא נגענוך ובאשר עשינו עמך רק-טוב ומשלחך בשלום אתה עתה ברוד יהוה : ל ויעש להם משתה ויאכלו וישתו : לא וישכימו בבקר וישקעו איש לאתו וישלחם יצחק וילכו מאתו בשלום : לב ויהי ביום ההוא ויבאו עבדי

מתמן וחפר ביקא אוחרי ולא נצו עלהוקרא שמה רחובת ויאמר ארי כען אפתיא יי לנא וניפוש באר-עא : כג וסלוק מתמן לבאר שבע : כד ואתגלי ליה יי בליליא ההוא ויאמר אנא אלהיה דאברהם אבוק לא-תדול ארי-בסעך מימרי ואברכיך ואסי יר-בך בריל אברהם עבדי : כה ובנא תמן ומדבחה וצלי בשמא דיי ופרסיה-תמן למשכניה וברו-תמן עבדי-יצחק ביקא : כו ואבימלך אהא לנותיה מנגר וסיגת מרחמוהי ופיכל רב-חיליה : כז ויאמר להון יצחק מה-דין אתיתון לותי ואחון סגיתון יתי ושלחוני מלנתכון : כח ויאמרו מהוא חונא ארי-תנה מימרא-דיי בסעך ואמרנא התקיים כען מוקתא דתנה-בין-אבה-תנא ביננא ובינך ונגזר קיים עמך : כט אס-תעבד עמנא בישא כמא דלא אנגיסקיך ובמא דעבדנא עמך לחוד-טב ונשלחיקך בשלם את בען בריקא דיי : ל ועבד להון משתה ואכלו ושתו : לא ואקדימו בצפרא וקיימו גבר לאחיהו ושלחניון יצחק ואזלו מלנתיה בשלם :

חמישי

לב ונהו ביום ההוא ואתו עבדי יצחק ותוואו ליה על-ציסק בידא דחפרו ויאמרו

ליה

רשי

(כו) ואחוזת מרגהו - כתרנו ונוסיעת מרחמוהי סיעת נוחסיו . (ב"ד) ויש פותרין מרגהו' עיסוד הטיבה כמו שלשים מרגהו דמשון כדי שתיסב תיבת ואחוזת דבקה אכל חין דרך ארץ לדבר על הנלכות כן סיעת אוחסיו שחס כן כל סיעת אוחסיו זולין עמו ולא היה נוחס סיעת אחת של אוחסיו לכן יש לפתרו כלשון הרשון ואל תתנה על ת"ו של אחוזת ואף על כי שאין תיבה סמוכה יש דוגמתה במקרא תהלים) עורת מנר (ישעיה נא) וסבירת ולא עיין (ד) : אחוזת - לשון קבילה ואגודה סמאזין יחד : (כח) ראו ראש ראה בספר יחזקאל : תוואו אלה בינותינו וגו' - כאלה אשר בינותינו עמי אכין תסי גס עתה כימינו וסיניך : (כט) לא נגענוך - בשלחנין לך מעמנו : אתרה :

סג

ביר
 כמ
 כמ
 ואר
 חיל
 כ
 ביר
 קים
 סין
 דת
 ימי
 זר
 כ
 יסו
 דב
 סת
 מל
 כל
 לכן
 אח
 וע
 כ
 לוי
 כ
 ת
 כל
 ב
 וס
 ע
 ח
 יד
 ה
 ונ
 בע
 ר
 כ

ביר אחריו וליא גצור עלה הי פקדמאי וקרא : שמא ברוחא ואמר ארום ברוח ארוח : לגא ופשיגא פארעא :
 כג וסליק מתמן וגו' : כד ואמגלי ליה : כליליא ההוא ואמר אגא אלקא דאברהם אבוך לא רעדל ארום
 במעךד מיכורי ואברקינד ואסגיגית בגד גגיו וכוותא דאברהם עבדי : כה ובגא מקון מדבחה וצלי בשמא בן ופכס
 מקון משקניה ותפסה מקון עבדי יצחק בירא : כו ובר גפק יצחק מנרר אתבשו בריהון ואילגיהון לא עבדו פירין
 וארגישו דבגין דתריכו ותיה הנה להון קל דא ואול אבימלך לנחמיה מנרר וצתקוף ברחמיו למעול עמיה ופיכל בב
 חיליה : כז ואמר להון יצחק מה דין אתיהון לנחמיה דאצלי עליכון ואתון סניחון ימי ותבכתו מלגתכון :
 כח ואמרו מחמא חמינא ארום הנה מיכרא בן במעךד דבוכותך הוות לו כל טבתא וכדו נפקתא מן ארעו גבישו
 בירו ואילגנא לא עבדו פירין ואברגא והרריגיה לותנא ותתקיים בדין מיכמא דתות בגין ומבגין מהי בגין ובינד ונגזור
 קום עמך : כט אם מעביד עמנא בישא היכמא דלא קריגנא כך לביש והיכמא דעבדנא עמך לחוד טב וישלחנך
 פיו בשלם אנת ברון בריכא בן : ל ועבד להון וגו' : לא ואקדימו בצפרא נקומי גבר לאחוי ופסג מתגא
 דחמריה ויבב פסגא תדא להום לשחרו וצלי עליהום יצחק ואתרווחו ואלויענו יצחק ואולה מלונחיה בשלם :
 לב והיה ביומא ההוא ואתו עבדי יצחק ותנר ליה על עיסק בירא דתפסה ואקרה ליה אשפחנא מוי :

באר רחובות דקרוקי רש"א

יחיד לכנתב רש"א עבודה משמע עבודה אחת אבל עבודה כמלמס שם הפעולה הוא וקרא סם התואר (ערבטינט דיה
 זאך) והאמלתא ודאי איתא דכבר חדא לא שייך שום התארות אלא ודאי כולל פעולה רבה וזה סכת עבודתו מוטע פערלה רכה
 (פילפעלדיה כויד) : (ד) ועתה אפרש דברי רש"א אחת ואחת מה סכתבטי פותרין (מרעהו) כום מיקוד הת"כ וכו' לאו
 יסוד ושורש ממש קאמר דהא כחלת (מרעהו) הוא השורש (רוע) רק מדרך רש"א כל הכול שמנא (הכום) שעתה יון לטון (עבר) שם
 דבר) קרא לה יסוד וכחכו הודקדיקס העגס כעבור דלינה מותכ רק גורה לת"כ יסודית קרי ליה : ומה סכתב עוד כרי
 שת"ה תיבת ואחות דכפ"כו רצה לומר מדהוי למכתב (ואחוזה) כה"א כסוף חלא כתיב ואחות ונשתנה ה"א דכסוף לת"ו חס כן
 מלת אחות דכקל למלת (מרעהו) אכן עלזה קשה היך חסער (לרבה) מלת אחות למלת (מרעהו) וכלא עקין הדכיות מתפרש
 (כל"א פון) (והכום) מן מלת (מרעהו) תתפרש גם כן (כל"א פון) והיך יתכן לדכר שתי פעמים רזופות כזה אחר זה (פון פון)
 לכן קאמר רש"א כתרנונו סיעת (מרחמות) וכתב עוד סיעת מאוהככו הוא תוספת ביחוד לדברי חונקל'ס ורצה לומר ה"ו מן מלת
 אחות לור תחשב והרי כלובותיב אחתה לפי זה אין כאן רק (טן) חדא (אין כוונד פון גועלשטאט) : ומה סכתב עוד ניש פותרין
 וכ'

רש"ב

ועתק משם : (כד) ויעלמשס כאר שפע - כי היקמתי ירא משם סכן מוכית שח"ל הקב"ה אל תירא כי אתך אטי כמלא שביעתי ירא :
 (כה) ויכרו סם עבדי יצחק כאר - ולא קרא לוי יצחק סם עד לכסוף שחבינון הלך אליו מנרר ונשבעו איהו לחייו ולו כו עבדיו והגידו
 לו על אודת הכאר אשר חפרו ולו קרא לו סכעם על סם השקועה שנסעו הוא ואחיו (כו) ואחות מרעהו - כתרנוס חקרת אהוביו
 כמו יתנה למרעהו - והמ"ס כונונו"ס של מרי"ע ותוקע - וכמ"ס של אכ"י מס"כ כלי מלחמה : וכן יתר מ"רעהו לדיק ודרך רשעים
 תתעם - הלדיק יתר ויכונן דרך ישר את מרעהו כמו ויתורו את ארץ כנען אבל דרך פשעים לעגום ולשכיניהם תתעם : פיית אגדור
 כלע"ו - יתר הוא את עצמו - ידבר הוא את אחרים כמו יסוכי"ש יקום יקום זה פועל וזה מפעיל : (כח) תיכא אלה אשר פגותינו -
 ביני ובין אפך שתתקיים גם עתה סכן היה תנאי אסתקור לילוני ולכדי : (כט) אתה עתה כרוך'ה' כמו כן כרות כרות עענן
 ושלמתו שלום כמו שעשיתך - אסתשלת כרוך'ה' דוגמת כה כרוך'ה' סכתב כלכך - וכן עשה יצחק וכלא אתו שלום :
 על

מכלל יופי

עליו לית שום בדנשו אמר מרעהו כמו מלכיס (רעדת
 המלך) וכום מרעהו ומאותיות אמתי"ן הגוספות וכן שופטים
 יד למרעהו אשר רעה לו : (מרעהו) - הכס בצרי ודעת
 התרגום וסיעת מרחמותו רוצה לומר הלך עם חבורה מרעיו
 ונקראת חברת האיש אחזה לפי שנאחזים בו ויא יפרדו ממנו
 בצאתו וכמו אור דעתו תהיה מס מרעהו מס השמוש ויהיה
 רעהו כמו רעיו וכן כחוס מן נבורדו וכמו נבוריו :
 (כה) (ראו) כוון במקום הא למד הפועל (כט) (כאשר

עבדי יצחק ויגדו לו על-אדות הבאר אשר
קפרו ויאמרו לו מצאנו מים : לג ויקרא
אתה שבגה על-בן שם-העיר באר שבע
עד היום הנה : ס לד ויהי-גשו בין-ארבעים
שנה ויקח אשה את-יהודית בת-בארי
החתי ואת-בשמת בת-אילן החתי :

לה ותהיין מרת רוח ליצחק וירבקה :
כו א ויהי בידקון יצחק ותכתיון גינו
מראת ויקרא את-גשו ' בנו הגדל ויאמר
אליו בני ויאמר אליו הנני : ב ויאמר
הנה-גא וקנתי לא ידעתי יום מותי :

ג ועתה שא-גא בליך תליה וקשתך וצא
ה' יורה השדה וצודה לי צודה : ד ועשה-לי
מטעמים באשר אהבתי והביאה לי ואכלה
בעבור חברכה נפשי בטרים אמות : ה

ו וירבקה שמעת ברבה ויצחק אר-גשו בנו
וילך גשו השדה לצוד ציד להביא : ו
וירבקה אמרה אל-יעקב בנה לאמר הנה
שמעתי את-אביך מדבר אל-גשו אהיך
לאמר : ז הביאה לי ציד ועשה-לי
מטעמים ואכלה ואברכה לפני יחנה לפני

מותי

רשי

די

ליה אשכחנא מיא : לג וקרא יתה שבגה
על-בן שמא דקרתא בארא דשבע עדיומא
הדין : לד ונתנה גשו בר ארבעין שנין ונסיב
אתמא ית-יהודית בת-בארי התאה וית-
בשמת בת-אילון התאה : לה ותנאבת
מסרבן ומרגנן על-מימר ויצחק וירבקה :

א ותורה כד-סיב יצחק וכתיב גינוהו
מלמחוי וקרא ית-גשו ' בריה רבא ויאמר
ליה ברי ויאמר ליה הא אנא : ב ויאמר
הא-כען סיבית לית אנא דע יומא דאמות :

ג וכען סב-כען זינך סייפך וקשתך ופוק
לחקלא וצוד לי צידא : ד ועביד-לי
תבשילין כמא-דקרחימית ותעל לי ואכול
בדיל די-תברכינך נפשי עד-לא אימות :

ה וירבקה שמעת כד-מליל יצחק גם-
גשו בריה וצוד גשו לחקלא למיצד צודה
לאיתאה : ו וירבקה אמרת ליעקב בנה
למימר הא שמעית ית-אבוק מליל עם-
גשו אהוך למימר : ז איתי לי צידה
ועביד-לי תבשילין ואיכול ואברכינך קדם

וי קדם מותי : ח וכען ברי קביל מיגי למא

גס אתה (פזרים אחרים עתה) עשה לנו כעוכן : (לג) שבעה . ע"ש כנרית : (לד) בן ארבעים שנה . עשויה נמשל
לחזיר שאמר (חלהים פ) יכרסמנה חזיר מוצר החזיר הוא כשהוא זוכה פושט טלפין לחזיר רחש שאני טהור כן אלו גוולים ותומסים
מרחים עננים כזרים כלת' שנה היה עשו לזכרים מתחת כעליהן וזענה אותם כזיהי כנ"ל אחר אכל כנ"ל שנה נשא אשה חף אבי כן :
(לה) מרת רוח . לשון המראות רוח כיוון מחרים הייתם כל מעשיהו להכניסו לענשון : ליצחק וירבקה . סטיו עובדות
ע"א (כ"ד) : (א) ותכתיון . כעשן של אלו (שהיו מעשנות ונקטיות לע"ז) . ד"א כשנעקד ע"ג העוכה וסיה אכורונה
לשחט כחותה שנה נפתחו הפזים ורחו מלאכי השרת והיו כוכים וירדו דמעותיהם ונפלו על עיניו לפיכך כהו עיניו . דבר אחר כתי
שיטל יעקב את הכרכות : (ב) לא ידעתי יום מותי . אחר רכי יהושע בן קרתה אם מניע אדם לפרק אבותיו ידאג חסד שנים
לפניהן ומחש לאחר בן וינחז היה בן ק"ג (כי יעקב בן ג' כשנתברך דוק כרש"י סוף הסדר) אחר שחל לפרק אחיו אחי מניע והיה מתה
כת קכ"ו והיו כנ"ל שנים סמוך לפרקה לפיכך לא ידעתי יום מותי שחל לפרק אחי שחל לפרק אחת : (ג) תליך . חרובך שדרך
לתלותה : שא גא : לשון השקפה בלונה ששנינו (ביצה בח) אין משחיתין את הפסין אבל נעשה על גבי מקרתה חדר סביבן (שמואל